

WIELKIE KSIĘSTWO LITEWSKIE W XVIII WIEKU *Stan, zajęcie, powołanie*

24 listopada 2017 r., Wilno

W epoce wczesnonowożytnej średniowieczna teoria trzech stanów już nie spełniała potrzeb społeczeństwa. Kruszyła się długowiekowa hierarchia położenia w społeczeństwie, *szlachcica-obroncę* zmieniał *szlachcic-właściciel ziemski* i *szlachcic-urzędnik państwowy*, rozszerzała się instytucja *nowej szlachty*, zmieniał się status burżuazji. Obok stanów tradycyjnych kształtowała się warstwa społeczna, dla której uzyskane wykształcenie dawało umiejętność korzystania w życiu codziennym z instrumentów kultury stworzonej przez elity intelektualne. Osoby te, które można nazwać sługami społeczeństwa i państwa, stanowiły podstawę kształtującego się systemu administracji, wymiaru sprawiedliwości, polityki, dyplomacji i oświaty. Służba stawała się tradycją rodzinną, powstawały całe „dynastie” urzędników, w których z pokolenia na pokolenie przekazywano nawyki zawodowe oraz sposoby ich stosowania. Urząd dawał człowiekowi pozycję niekiedy wyższą niż wynikająca z jego urodzenia i majątku, reprezentował on bowiem i wykonywał władzę.

W XVIII wieku w Europie Zachodniej uwidoczniły się procesy modernizacji – urbanizacja, industrializacja, biurokratyzacja, sekularyzacja, profesjonalizacja. Nasilały one jeszcze bardziej kruszenie się struktury stanowej, wewnętrzne zmiany w grupach tradycyjnych i kształtowanie się nowych grup społecznych. Grupy te powięzywało nie wspólne pochodzenie społeczne, ale wspólne interesy, doświadczenie i sposoby realizacji, nowe zasady wartości i modele zachowania.

W jaki sposób procesy modernizacji społeczeństwa przejawiały się (i czy przejawiały) w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku? W jaki sposób zmieniał się położenie społeczne szlachty, mieszkańców miast i chłopów? Jak szybkie były procesy przekształcania się rzemiosła w

zawód? Jakie drogi karier indywidualnych dawało wykształcenie i w jaki sposób rozwój instytucji administracji państwa, Kościoła, miasta czy dworu wpływał na kształtowanie się podgrup urzędników? W jaki sposób przejawiało się współdziałanie stanów w Wielkim Księstwie Litewskim do czasu przyjęcia Ustawy o miastach i Konstytucji 3 maja z 1791 r. i jak ono było reflektowane w piśmiennictwie osiemnastowiecznym? Do szukania odpowiedzi na te pytania zachęcają nasilające się w ostatnich dziesięcioleciach międzydyscyplinarne badania historii osiemnastego wieku.

Celem tradycyjnej, szesnastej już, konferencji jednoczącej badaczy XVIII wieku jest spojrzenie na strukturę społeczeństwa poprzez pryzmat kategorii *stanu*, *zajęcia* i *powołania*, uwydatnienie położenia grup społecznych oraz jego zmian, przeanalizowanie współdziałania różnych stanów, uwydatnienie najważniejszych aspektów działalności profesjonalnej i (czy) twórczej przedstawicieli stanów. Obiektem referatu mogą zostać zarówno wspólnoty konfesyjne, społeczne czy zawodowe oraz ich współdziałanie, jak i działalność księdza czy zakonnika, możnowładcy czy szlachcica, oficera czy żołnierza, nauczyciela czy ucznia, kupca czy rzemieślnika, chłopą królewskiego czy pańszczyźnianego, zdefiniowana za pomocą pojęć *stanu*, *zajęcia* i *powołania*.

Uprzejmie zapraszamy do wzięcia udziału w konferencji historyków, socjologów, filozofów, badaczy sztuki i literatury oraz przedstawicieli innych działów nauki. Tematy referatów oraz krótkie (3-4 zdaniowe) adnotacje prosimy wysłać dla koordynatorów konferencji do **dnia 10 września 2017 r.**

Konferencja się odbędzie w Instytucie Historii Litwy (ul. Kražių 5, Wilno).

Języki konferencji – języki historiografii Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Komitet organizacyjny konferencji:

Doc. dr Vydas Dolinskas (Muzeum Narodowe Pałac Wielkich Księżąt Litewskich, Uniwersytet Wileński)

Doc. dr Liudas Glemža (Uniwersytet Witolda Wielkiego)

Doc. dr Robertas Jurgaitis (Litewski Uniwersytet Edukologiczny)

Prof. dr Zigmantas Kiaupa (Instytut Historii Litwy)

Prof. dr Valdas Rakutis (Akademia Wojskowa im. gen. Jonasa Žemajtisa)

Dr Adam Stankevič (Instytut Historii Litwy), sekretarz komitetu

Doc. dr Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Instytut Historii Litwy, Litewski Uniwersytet Edukologiczny), przewodnicząca komitetu

Kontakty:

smigelskyte.stukiene@gmail.com, tel. +37068448885; l.glemza@hmf.vdu.lt, tel. +37062034327;

stankevic.adam@gmail.com, tel. +37052617273